

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

RÅDET

Rådets konklusioner

»Adgang til domstolene og tilsvarende organer – udnyttelse af digitaliseringens muligheder«

(2020/C 342 I/01)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

DER MINDER OM

- Rådets konklusioner af 9. juni 2020 – Europas digitale fremtid i støbeskeen
- Rådets konklusioner af 3. december 2019 om fremtiden for det civilretlige samarbejde
- Rådets konklusioner af 7. oktober 2019 om Eurojust: Den Europæiske Enhed for Retligt Samarbejde i den digitale tidsalder
- Rådets konklusioner af 18. februar 2019 om den koordinerede plan for udviklingen og anvendelsen af kunstig intelligens produceret i Europa
- Rådets konklusioner af 8. juni 2017 om vejen frem for at forbedre udvekslingen af oplysninger og sikre interoperabiliteten mellem EU's informationssystemer
- Rådets strategi for e-justice 2019-2023 af 6. december 2018
- handlingsplan for e-justice for 2019-2023 af 6. december 2018
- konferencen »Access to Justice in the Digital Age – Perspectives and Challenges« arrangeret af det tyske formandskab den 16. juli 2020
- Kommissionens meddelelse med titlen »Et vigtigt øjeblik for Europa: Genopretning og forberedelser til den næste generation« (COM(2020) 456 final)
- EU's resultattavle for retlige anliggender for 2020 (COM(2020) 306 final)
- Kommissionens meddelelse med titlen »Europas digitale fremtid i støbeskeen« (COM(2020) 67 final)
- Kommissionens meddelelse med titlen »En europæisk strategi for data« (COM (2020) 66 final)
- Kommissionens hvidbog om kunstig intelligens – en europæisk tilgang til ekspertise og tillid (COM(2020) 65 final)
- »Your rights matter: Data protection and privacy, Fundamental Rights Survey« 2020, Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder
- »Håndbog om europæisk lovgivning vedrørende adgang til klage, administrativ rekurs og domstolsprøvelse« 2016, Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, Europarådet og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
- »Study on the use of innovative technologies in the justice field«, offentliggjort af Kommissionen den 14. september 2020
- »Study on Cross-border digital criminal justice«, offentliggjort af Kommissionen den 14. september 2020

- rekommandation af 19. maj 2019 »Unboxing Artificial Intelligence: 10 Steps to protect Human Rights« fra Europarådets menneskerettighedskommissær
- Europarådets retningslinjer fra 2019 om Artificial Intelligence and Data Protection by the Consultative Committee of the Convention for the Protection of Individuals with regard to the Processing of Personal Data
- European Ethical Charter on the use of artificial intelligence in judicial systems, vedtaget den 3.-4. december 2018 af Den Europæiske Kommission for et Effektivt Retsvæsen (CEPEJ)
- Europarådets Venedigkommissions liste over retsstatskriterier 2016,

Adgang til domstolene og tilsvarende organer

1. LÆGGER VÆGT PÅ, at adgang til domstolene og tilsvarende organer er en grundlæggende rettighed og et centralt element i retsstatsprincippet, som er en af de væsentlige værdier, som Den Europæiske Union i henhold til artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union bygger på, og som udgør et fælles værdigrundlag for medlemsstaterne. I artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Union hedder det, at medlemsstaterne tilvejebringer den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten, og giver de nationale domstole delt ansvar for juridisk kontrol i EU's retsorden,
2. MINDER OM EU's mandat i henhold til artikel 81 og 82 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om etablering af retligt samarbejde om både civilretlige og strafferetlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger og bekræfter det dermed forbundne mål om at sikre effektiv adgang til domstolene og tilsvarende organer i EU og i medlemsstaterne,
3. GØR OPMÆRKSOM PÅ, at enhver person i henhold til artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder har ret dels til effektive retsmidler ved en uafhængig og upartisk domstol, så en eventuel krænkelse af den pågældendes rettigheder eller frihedsrettigheder kan blive bedømt ved en retfærdig og offentlig rettergang, dels til at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret,
4. ER ENIGT OM, at denne ret til effektiv retsbeskyttelse også skal gælde i fuldt omfang i forbindelse med den digitale transformation for at sikre en fuldstændig og effektiv anvendelse af EU-retten, højne accepten af retssystemerne og styrke tilliden til retsstatsprincippet,
5. BEKRÆFTER, at den digitale udvikling af retsvæsenet bør være menneskecentreret og til stadighed være styret af og i overensstemmelse med retssystemernes grundlæggende principper, dvs. domstolenes uafhængighed og upartiskhed, garantien for en effektiv retsbeskyttelse og retten til en retfærdig og offentlig rettergang inden for en rimelig frist,
6. LÆGGER VÆGT PÅ, at digitale teknologier kan anvendes i retssystemerne til at fremme overholdelsen af retsstatsnormer og såvel udøvelsen som overholdelsen af grundlæggende rettigheder,
7. UNDERSTREGER, at alle borgere bør nyde godt af de øgede digitale muligheder og bør have lige muligheder for digital adgang til domstolene og tilsvarende organer samt til en retfærdig rettergang, og at alle samfundsgrupper derfor ubetinget skal garanteres digital deltagelse uden forskelsbehandling. Navnlig bør der tages hensyn til sårbare personers behov, herunder børn og sårbare voksne, såsom ældre og personer med handicap, og til ofre for kriminalitet. Brug af digitale teknologier i retssystemerne bør under ingen omstændigheder forringe retssikkerhedsgarantierne for dem, der ikke har adgang til sådanne teknologier,

Digital ret

8. FORSTÅR, at den digitale transformation grundlæggende har ændret borgernes tilværelse i de seneste årtier og fortsat vil gøre det,

9. ANERKENDER, at retssystemerne som en central søjle i retsstatsprincippet er konfronteret med disse nye krav og giver borgerne adgang til passende teknologiske løsninger. EU's resultattavle for retlige anliggender, som er et sammenligningsværktøj, Europa-Kommissionen offentliggør hvert år, omfatter også allerede data vedrørende flere indikatorer for digitaliseringen af retssystemerne i alle medlemsstater, såsom onlineadgang til retsafgørelser eller elektronisk sagsanlæg og opfølgning herpå,
10. LÆGGER VÆGT PÅ, at foranstaltninger som gennemførelse af digitale retssager, elektronisk kommunikation mellem parter, domstole og myndigheder, elektronisk fremsendelse af dokumenter og brug af audio- og videoafhøringer og -konferencer allerede er blevet vigtige elementer i en effektiv retsforvaltning i mange medlemsstater,
11. SER MED TILFREDSHED PÅ de fremskridt, der er gjort inden for digital retspleje i det seneste årti, navnlig de strategier og handlingsplaner, der har efterfulgt hinanden (i øjeblikket strategien og handlingsplanen for e-justice 2019-2023),
12. IAGTTAGER en dynamisk udvikling af digitale teknologier i EU's retlige og juridiske sektorer, hvor der i stigende grad formuleres planer for udvikling og brug af nye teknologier, herunder kunstig intelligens-systemer inden for retsvæsenet,
13. ER OVERBEVIST OM, at en yderligere digitalisering af medlemsstaternes retssystemer har enormt potentiale til fortsat at lette og forbedre borgernes adgang til domstolene og tilsvarende organer i hele EU. Digitale værktøjer kan bidrage til en bedre strukturering af procedurerne og til automatisering og fremskyndelse af håndteringen af standardiserede og ensartede opgaver og dermed øge effektiviteten og efficiensen i afviklingen af retssagerne,
14. OPFORDRER i denne forbindelse medlemsstaterne TIL at gøre øget brug af de digitale værktøjer, som eIDAS-rammen giver, f.eks. sikre midler til elektronisk identifikation og tillidstjenester som yderst effektive instrumenter til fremme af en hurtig, praktisk, sikker, pålidelig og omfattende adgang til retssystemet,
15. LÆGGER VÆGT PÅ, at digitale løsninger, hvor det er muligt, bør tilrettelægges med hele den retslige procedure for øje for at muliggøre en hurtigere og mere sikker sagsbehandling og lette samarbejdet mellem medlemsstaterne. Sådanne løsninger bør så vidt muligt være interoperable,
16. BEKRÆFTER målsætningen om i overensstemmelse med retsstatsprincippet yderligere at forbedre den høje kvalitet og gennemsigtighed af retsafgørelser ved hjælp af digitale teknologier,
17. UNDERSTREGER ikke desto mindre, at anvendelse af digitale teknologier og midler til elektronisk kommunikation ikke bør undergrave retten til en retfærdig rettergang, navnlig retten til processuel ligestilling og retten til en kontradiktorisk procedure, retten til et offentligt retsmøde, herunder i visse tilfælde retten til en mundtlig høring i den berørte parts fysiske tilstedeværelse, samt retten til appel,
18. UNDERSTREGER de muligheder, som digitaliseringen giver med hensyn til at sætte borgerne og retsvæsenets aktører i stand til – i det omfang dette er tilladt i henhold til national ret – til hver en tid at have omfattende adgang til juridiske oplysninger, f.eks. lovgivning og anonymiserede retsafgørelser, samt oplysninger om fremskridt i deres egen sag, og PEGER PÅ de teknologiske muligheder for at gøre sådanne oplysninger åbent tilgængelige, interoperable, lettere at finde og forstå, lettere at anvende og lettere at genanvende,
19. UNDERSTREGER, at tilvejebringelse af bedre digital adgang til domstolene og tilsvarende organer og gennemførelse af digitale retssager navnlig kan være til gavn for personer fra fjerntliggende områder og landdistrikter, forudsat at alle de nødvendige tekniske forudsætninger såsom adgang til bredbåndsinternet med høj kapacitet er opfyldt,
20. ANERKENDER ikke desto mindre, at det er nødvendigt at holde fast i traditionelle ikkedigitale retssager og, hvor disse forefindes, fysiske helpedesks side om side med de nye digitale former for at give borgere, der endnu ikke fuldt ud kan deltage i den teknologiske udvikling, effektiv retsbeskyttelse og adgang til domstolene og tilsvarende organer. Samtidig er der behov for at give borgerne omfattende oplysninger i et enkelt og letforståeligt sprog om, hvordan digitale tjenester skal anvendes, og hvordan de kan gøre deres rettigheder gældende på denne måde,

21. ANERKENDER, at brug af digitale teknologier i retsvæsenet er særdeles følsom og derfor skal leve op til de mest avancerede standarder med hensyn til information og cybersikkerhed og fuldt ud overholde lovgivningen om privatlivets fred og databeskyttelse. Øget afhængighed af digital teknologi og især automatiserede processer kræver omhyggelig menneskelig overvågning af sådanne systemer, herunder dem der anvender kunstig intelligens, og øget gennemsigtighed for at sikre offentlighedens tillid,
22. LÆGGER VÆGT PÅ, at brug af digitale teknologier også kan forbedre adgangen til udenretslig og alternativ tvistbilæggelse, samtidig med at retten til en effektiv retsbeskyttelse og en retfærdig rettergang overholdes i den enkelte sag, samt adgangen til informationsværktøjer om borgernes rettigheder og pligter, hvilket kan bidrage til, at tvister undgås,
23. ANERKENDER, at yderligere digitalisering af domstolene og tilsvarende organer og øget brug af nye teknologier er vigtige forudsætninger for at sikre, at retssystemerne er effektive og modstandsdygtige, og UNDERSTREGER, at medlemsstaterne og EU bør øge deres bestræbelser på at fremme og yderligere udvide digitaliseringen i denne sektor med henblik på at sikre lige adgang til og tilgængelighed af digitale tjenester for alle,
24. FREMHÆVER, at covid-19-krisen har bekræftet behovet for at investere i og gøre brug af digitale værktøjer i retslige procedurer i medlemsstaterne og i grænseoverskridende sager,
25. UNDERSTREGER ikke desto mindre, at anvendelse af digitale teknologier og midler til elektronisk kommunikation ikke bør undergrave retten til en retfærdig rettergang, navnlig retten til processuel ligestilling og retten til en kontradiktorisk procedure, retten til et offentligt retsmøde, herunder i visse tilfælde retten til en mundtlig høring i den berørte parts fysiske tilstedeværelse, samt retten til appel,
26. OPFORDRER Kommissionen TIL at forelægge et lovgivningsforslag, der skal forhandles i den kompetente arbejdsgruppe, og som sikrer bæredygtigheden af e-CODEX med en hensigtsmæssig ledelses- og forvaltningsstruktur, der er forenelig med eu-LISA, og som respekterer retsvæsenets uafhængighed og medlemsstaternes forfatningsmæssige bestemmelser, samtidig med at de sikrer en passende repræsentation af EU's og medlemsstaternes retsmyndigheder samt de vigtigste interessenter,
27. OPFORDRER Kommissionen TIL at vurdere mulige foranstaltninger og fremlægge sine idéer til gennemførelsen heraf inden for[...] det retlige samarbejde under hensyntagen til medlemsstaternes holdning:
 - på det civil- og handelsretlige område ved at bygge videre på de fremskridt, der allerede er gjort hen imod en modernisering af grænseoverskridende udvekslinger mellem myndigheder gennem digitalisering og brug af IT ligesom i forbindelse med forordningerne om forkyndelse af dokumenter og bevisoptagelse, og fortsætte med at undersøge potentialet for modernisering af de centrale bestemmelser i instrumenter på det civil- og handelsretlige område i overensstemmelse med princippet om »digital betjening som udgangspunkt«, med særligt fokus på de instrumenter, som er af direkte relevans for borgerne og virksomhederne
 - på det strafferetlige område ved at bygge på resultaterne af den nylige undersøgelse om elektronisk strafferet og det arbejde, der udføres af medlemsstaterne, Kommissionen, Eurojust og alle involverede interessenter i denne sammenhæng; og endvidere ved at overveje, hvilke andre instrumenter til retligt samarbejde på det strafferetlige område det digitale system til udveksling af elektronisk bevismateriale (eEDES), som allerede understøtter procedurerne i forbindelse med europæiske efterforskningskendelser og gensidig retshjælp mellem medlemsstaterne, kan udvides til også at omfatte, med inddragelse af alle medlemsstater fra starten for at undgå et Europa med forskellige hastigheder,
28. OPFORDRER Kommissionen TIL at udarbejde en omfattende EU-strategi hen imod digitalisering af domstolene og tilsvarende organer inden udgangen af 2020, f.eks. i form af en meddelelse, og til yderligere at udvikle overvågningen af relevante digitaliseringsindikatorer i EU's resultattavle for retlige anliggender for at bistå EU og medlemsstaterne med at yde uhindret adgang til domstolene og tilsvarende organer, forbedre retssystemernes effektivitet og muliggøre et effektivt grænseoverskridende retligt samarbejde,

Digitale færdigheder

29. BEMÆRKER, at det er nødvendigt at fremme digitale færdigheder i retsvæsenet for at give dommere, anklagere, andet personale i retsvæsenet og andre retlige aktører mulighed for at bruge og anvende digitale teknologier og værktøjer effektivt og med behørig respekt for de rettigheder og friheder, der gælder for de retsundergivne,
30. FREMHÆVER betydningen af at skabe bevidsthed om brugen af digitale teknologier i civilsamfundet og SER MED TILFREDSHED PÅ initiativer til at øge borgernes bevidsthed og øge folks digitale færdigheder, herunder gennem forskning og uddannelse, så de kan drage fordel af disse digitale teknologier for yderligere at forbedre deres adgang til domstolene og tilsvarende organer,
31. UNDERSTREGER, at det er særlig nødvendigt for dommere, anklagere, andet personale i retsvæsenet og andre retlige aktører at være tilstrækkeligt uddannede til at kunne udnytte fordelene ved at bruge digitale teknologier, herunder kunstig intelligens, og også til at imødegå de risici, der er forbundet med brugen heraf, og de etiske krav til deres egen adfærd. For at sikre en kompetent brug og undgå både overdreven afhængighed af og ubegrundet mistillid til softwareoutput har brugerne også behov for en tilstrækkelig forståelse af, hvordan kunstig intelligens-værktøjer fungerer, og hvilke muligheder og begrænsninger der er ved sådanne værktøjer, herunder antagelser om personer og grupper, som de er baseret på. Uddannelse af retsvæsenets aktører bør også fokusere på passende beskyttelse af fysiske personers rettigheder i det digitale rum, herunder retten til privatlivets fred og databeskyttelse,
32. OPFORDRER Kommissionen TIL at fremme uddannelsesmuligheder inden for digital kunnen og digitale færdigheder for dommere, anklagere, personale i retsvæsenet og andre retlige aktører, herunder gennem Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN), samt brugen af digitale teknologier i metoder til uddannelse af retsvæsenets aktører,

Kunstig intelligens

33. BEMÆRKER, at anvendelsen af kunstig intelligens-systemer inden for retsvæsenet allerede er genstand for forsknings- og udviklingstiltag i EU, og at den praktiske implementering af sådanne systemer allerede er nært forestående i nogle medlemsstater, ANERKENDER, at et tilstrækkeligt digitaliseringsniveau også er en forudsætning for brugen af kunstig intelligens-applikationer,
34. SER MED TILFREDSHED PÅ Europa-Kommissionens undersøgelse af brugen af innovative teknologier på det retlige område, hvori der gøres status over de nationale myndigheders brug af kunstig intelligens- og blockchainteknologi og der anbefales en styrkelse af koordineringen på EU-plan for at sikre synergier og interoperabilitet,
35. UNDERSTREGER, at kunstig intelligens-systemer inden for retsvæsenet i fremtiden muligvis vil kunne udføre stadig mere komplekse opgaver – inden for en medlemsstats retlige rammer – som f.eks. analyse, strukturering og forberedelse af oplysninger om en sags genstand, automatisk transkribering af optagelser af retsmøder, levering af maskinoversættelse, støtte til analyse og evaluering af juridiske dokumenter og retsafgørelser, vurdering af mulighederne for succes i en retssag, automatisk anonymisering af retspraksis og formidling af oplysninger via juridiske chatbotter,
36. BEMÆRKER, at udviklingen af kunstig intelligens-systemer, navnlig maskinindlæringssystemer, er afhængig af, at der er omfattende datasæt til rådighed, f.eks. anonymiserede sagsakter og domme, som er af høj kvalitet i forhold til de formål, de skal bruges til,
37. OPFORDRER Kommissionen TIL i samarbejde med medlemsstaterne ikke kun at undersøge de betingelser, hvorpå disse oplysninger kan gøres maskinlæsbare, tilgængelige, pålidelige, genanvendelige og analyserbare, bl.a. ved at gøre brug af ECLI-rammen, men også, hvordan forudindtagethed i datasæt kan imødegås for at undgå diskriminerende resultater,

38. ANERKENDER, at brugen af kunstig intelligens-værktøjer har potentiale til at forbedre retssystemernes funktion til gavn for borgerne og virksomhederne ved at bistå dommere og andet personale i retsvæsenet i deres aktiviteter, fremskynde retssager og bidrage til at forbedre sammenligneligheden, konsekvensen og i sidste ende kvaliteten ved retsafgørelser,
39. UNDERSTREGER, at brugen af kunstig intelligens-værktøjer ikke må gribe ind i dommernes beslutningskompetence eller retsvæsenets uafhængighed. En retsafgørelse skal altid træffes af et menneske og kan ikke uddelegeres til et kunstig intelligens-værktøj,
40. UNDERSTREGER, at anvendelsen af kunstig intelligens inden for retsvæsenet også kan indebære en risiko for at fastholde og eventuelt forstærke eksisterende forskelsbehandling, herunder stereotyper, fordomme eller strukturelle uligheder, og for at åbne mulighed for en forvrænget eller uigennemsigtig beslutningstagning og derved kan føre til forringelse af grundlæggende rettigheder som f.eks. den menneskelige værdighed, retten til frihed, ikkeforskelsbehandling, privatlivets fred og databeskyttelse og retten til en retfærdig rettergang,
41. UNDERSTREGER, at resultater fra kunstig intelligens-systemer, der er baseret på maskinindlæring, i visse tilfælde ikke kan spores tilbage, hvilket fører til en black box-effekt, som forhindrer et passende og nødvendigt ansvar og gør det umuligt at kontrollere, hvordan resultatet er opnået, og om det overholder de relevante bestemmelser. Denne manglende gennemsigtighed kan undergrave muligheden for effektivt at anfægte afgørelser, der bygger på sådanne resultater, og kan dermed krænke retten til en retfærdig rettergang og effektive retsmidler og begrænse de områder, hvor disse systemer kan anvendes lovligt,
42. DELER Kommissionens vurdering i hvidbogen om kunstig intelligens, dvs. at retsvæsenet er et område, hvor borgernes rettigheder kan blive direkte berørt, og at det derfor kan være relevant med et klart europæisk regelsæt på dette område,
43. STØTTER Kommissionens synspunkt om, at retsvæsenet er en sektor, hvor der i betragtning af kendetegnene ved de aktiviteter, der typisk udføres, kan forventes at opstå betydelige risici. Der er behov for tilstrækkelige garantier for at sikre beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder og sørge for en ansvarlig, pålidelig, almenvelsorienteret og menneskecentreret udvikling og brug af kunstig intelligens-applikationer inden for retsvæsenet,
44. BEKRÆFTER, at der er behov for at undersøge og træffe afgørelse om, hvilke obligatoriske lovkrav der skal stilles til udformning, udvikling, anvendelse, brug og evaluering af kunstig intelligens-systemer inden for retsvæsenet for effektivt at imødegå de potentielle risici for så vidt angår de grundlæggende rettigheder. Disse regler kan navnlig omfatte et forbud mod automatisering, der gør retslig beslutningstagning uigennemsigtig, passende niveauer af gennemsigtighed, forståelighed, verificerbarhed, robusthed, nøjagtighed, sikkerhed, ansvarlighed samt krav for at forhindre diskriminerende virkninger,
45. UNDERSTREGER, at kunstig intelligens-systemer inden for retsvæsenet, navnlig dem, der anvendes ved retslige procedurer, bør underkastes en forudgående vurderingsprocedure med hensyn til bl.a. systemets pålidelighed, forståelighed, robusthed og sikkerhed, PÅPEGER, at der er behov for et passende og effektivt system til overvågning og gennemgang af kunstig intelligens-applikationer og resultaterne herfra,
46. OPFORDRER Kommissionen TIL at tage hensyn til de potentielle fordele samt de risici og krav, der er specifikke for retsvæsenet, når den udformer mulige fremtidige retlige EU-rammer for kunstig intelligens,

Finansiering

47. UNDERSTREGER, at digitaliseringen af domstolene og tilsvarende organer ganske vist giver konkrete og varige fordele i form af faldende omkostninger i forbindelse med adgang til domstolene og tilsvarende organer og retssystemernes funktion, men at de indledende investeringer i forskellige foranstaltninger vil kræve passende finansiering, OPFORDRER Kommissionen TIL at sikre passende finansiering til støtte for digitaliseringen af domstolene og tilsvarende organer, særlig gennem programmet for et digitalt Europa,

48. OPFORDRER medlemsstaterne TIL at deltage i EU's indkaldelser af forslag til finansiering og TIL aktivt at udarbejde foranstaltninger vedrørende digitaliseringen af domstolene og tilsvarende organer, idet de gør brug af forskellige finansieringsmuligheder fra EU-budgettet, f.eks. samhørighedsfondene, genopretnings- og resiliensfaciliteten og programmet for retlige anliggender,
49. BEMÆRKER, at det er vigtigt at sikre, at adgangen til finansiering lettes på EU-plan, navnlig ved at gøre de administrative formaliteter så enkle som muligt, samtidig med at finansforordningen overholdes,
50. OPFORDRER Kommissionen, alle medlemsstaterne og Europa-Parlamentet TIL at sikre finansiering af foranstaltninger vedrørende digitalisering af domstolene og tilsvarende organer gennem de forskellige finansielle instrumenter i den flerårige finansielle ramme, OPFORDRER Kommissionen TIL aktivt at fremme foranstaltninger, herunder i forsknings- og udviklingsfasen, vedrørende digitaliseringen og den teknologiske innovation af domstolene og tilsvarende organer i arbejdsprogrammerne,

Fortsat samarbejdsindsats

51. OPFORDRER alle interessenter, herunder Kommissionen, alle medlemsstater, Europa-Parlamentet og retsvæsenets aktører, TIL at samarbejde om en fælles, konstruktiv og bæredygtig indsats for løbende at fremme digitaliseringen af retssystemerne,
 52. ANERKENDER og vil tage hensyn til det værdifulde arbejde og de værdifulde initiativer, der er gennemført med hensyn til brugen af digitale teknologier, herunder kunstig intelligens, i Europarådet og dets institutioner, f.eks. Den Europæiske Kommission for et Effektivt Retsvæsen og ad hoc-udvalget for kunstig intelligens, samt i andre fora, f.eks. Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling og De Forenede Nationer, og UNDERSTREGER betydningen af sammenhæng og samarbejde på dette område.
-